5-Р-7

Чăваш чĕлхипе литература олимпиадин муниципалитет тапхăрĕ
2021-2022 вĕренӳ çулĕ
Вырăс шкулĕ
7-8-мĕш классем
Ыйтусемпе ĕçсем

1. Хăш ушкăн йăнăш пĕлтерĕшлĕ?
1) йĕпе çине сапа – пĕр инкек хыççăн тепри килсе çапни
2) тута тăс – çиллен
3) шăхăрса юл – сисмесĕр юл
4) шăпчăк ыйхиллĕ – çывăрма юрататъ

–

2. Хăшĕ ытлашши?

Тилĕ, кашкăр та упа,
Пурăш, чĕрĕп, тăмана.
Ак выляç пытанмалла.
Туп ытлашшине, сăна.

5 б

3. Мĕн çырнă-ши çакăнта? Тĕрĕс çырса илĕр.
Хурамалахурхуралламакайсахуркуртăм.
Хурамалла хур хуралланă кайса хур куртăм. 5 б

4. Сăмахсен хăш ушкăнĕнче сасăсен шучĕ сас паллисен шутĕнчен нумайрах?
1) унччен, кутамкка, рельс
2) клеенка, юрăçă, чие
3) юратать, пьеса, Воробьев
4) хĕвел, сукмак, вăрман

5 б

5. Сăвăра миçе омоним? Вĕсем мĕнле пуплев пайĕ пулнине çырăр.
Сисĕнмесĕр иртрĕ çĕр.
Çăлтăр пинччĕ, халĕ – çĕр.
Тусăм, сивĕнсем, ан хĕр,
Пултарулă пул, ан çĕр.

Сăвăра виçĕ омоним. Ѝадгои.

3,5

6. Пăнчăсем вырăнĕнче мĕнле ăнлав пытаннă-ши?
Çил – çут çанталăк е япала сăнарĕ урлă этем пурнăçĕн, ĕçĕ-хĕлĕн е шухăшĕн паллине сăнлакан нумай пĕлтерĕшлĕ куçăмлă ăнлав.

–

7. Чăваш çыравçисем хайла жанрĕпе те ăнăçлă усă кураççĕ. Çак сăнлăхсен авторне палăртăр.
Икĕ хут укçа, кăмака, çирĕм пуслăх кĕмĕл укçа, ĕçлесе тунă пуянлăх.
И. Я. Яковлев

–

8. Панă сăмахсен кирлĕ вариантне суйласа илĕр, клоуз-теста пурнăçлăр.

Вĕренсе çутăлма телей тупнă (а) чăвашсене калам тата. Ас туса (ă) тăрăр! Пайсăр тăрса юлнă хăвăрăн мĕскĕн чăваш тăван халăхăра эсир (б) пулăшса пурăнмалла; вĕсене ăçтан та пулин катаран пулăшу килĕ-ха тесе тăмалла мар.

Ан (в) манăр! Вĕсене вĕрентсе çутăлтарас (г) пулăшу пуринчен ытла сирĕн çинче пулмалла. Эсир вĕсен хушшинчен тухса çутăлнă çынсем. (И.Я. Яковлев халалĕнчен)

5 б

Суйламалли вариантсем:

а) чăвашсене, вырăссене, тутарсене, çармăссене;

ă) илĕр, тăрăр, ларăр;

б) савăнтарса, юрлаттарса, тапăртаттарса, пулăшса;

в) хăрăр, манăр, ятлаçăр, ÿпкелешĕр;

г) пулăм, йĕрке, ĕç, пулăшу, пайта.

9. Çак йĕркесене вырăсла куçарăр.

Качака чуптарать пахчана,
Ăна хирĕç тухать пĕр ача:
– Качака, намăс мар-и сана?
Вăтанса пуçне чикрĕ кача...
Куçĕнчен çухалсассăн ача,
Пахчана тÿрех чупрĕ кача.

Качака. Козёл залез в огород,
На встречу ему выходит один ребёнок
– Козёл, не стыдно тебе?
Постеснявшись засунул голову козёл...
С глаз потерявшись ребёнок,
Сразу в огород побежал козёл.

5.

10. ***Ахальтен мар халăхра çăкăртан асли çук тесе калаççĕ*** каларăшпа вĕçленекен сочинени-шухăшлав çырăр.

Ахальтен мар çав. [illegible]

4 б

32,5 б.

Председатель [signature] Гордеев В.Г.
Члены [signature] Абрамова Е.П.
[signature] Плетнева Н.И.

3-Р-7

Чăваш чĕлхипе литература олимпиадин муниципалитет тапхăрĕ
2021-2022 вĕренӳ çулĕ
Вырăс шкулĕ
7-8-мĕш классем
Ыйтусемпе ĕçсем

1. Хăш ушкăн йăнăш пĕлтерĕшлĕ?
1) йĕпе çине сапа – пĕр инкек хыççăн тепри килсе çапни
2) тута тăс – çиллен
3) шăхăрса юл – сисмесĕр юл
4) шăпчăк ыйхиллĕ – çывăрма юрататъ

5 б

2. Хăшĕ ытлашши?

Тилĕ, кашкăр та упа,
Пурăш, чĕрĕп, тăмана.
Ак выляç пытанмалла.
Туп ытлашшине, сăна.

5 б

3. Мĕн çырнă-ши çакăнта? Тĕрĕс çырса илĕр.
Хурамалахурхуралламакайсахуркуртăм.

хурамала хур хураллама кайса хур куртăм.

5 б

4. Сăмахсен хăш ушкăнĕнче сасăсен шучĕ сас паллисен шутĕнчен нумайрах?
1) унччен, кутамкка, рельс
2) клеенка, юрăçă, чие
3) юрататъ, пьеса, Воробьев
4) хĕвел, сукмак, вăрман

5 б

5. Сăвăра миçе омоним? Вĕсем мĕнле пуплев пайĕ пулнине çырăр.
Сисĕнмесĕр иртрĕ çĕр.
Çăлтăр пинччĕ, халĕ – çĕр.
Тусăм, сивĕнсем, ан хĕр,
Пултаруллă пул, ан çĕр.

Сăвăра 3 омоним

5 б

6. Пăнчăсем вырăнĕнче мĕнле ăнлав пытаннă-ши?
…– çут çанталăк е япала сăнарĕ урлă этем пурнăçĕн, ĕçĕ-хĕлĕн е шухăшĕн паллине сăнлакан нумай пĕлтерĕшлĕ куçăмлă ăнлав.

–

7. Чăваш çыравçисем хайла жанрĕпе те ăнăçлă усă кураççĕ. Çак сăнлăхсен авторне палăртăр.
Икĕ хут укçа, кăмака, çирĕм пуслăх кĕмĕл укçа, ĕçлесе тунă пуянлăх.

Константин Иванов.

–

8. Панă сăмахсен кирлĕ вариантне суйласа илĕр, клоуз-теста пурнăçлăр.

Вĕренсе çутăлма телей тупнă (а) чăвашсене калам тата. Ас туса (ă) тăрăр! Пайсăр тăрса юлнă хăвăрăн мĕскĕн чăваш тăван халăхăра эсир (б) пулăшса пурăнмалла; вĕсене ăçтан та пулин катаран пулăшу килĕ-ха тесе тăмалла мар.

Ан (в) манăр! Вĕсене вĕрентсе çутăлтарас (г) пулăшу пуринчен ытла сирĕн çинче пулмалла. Эсир вĕсен хушшинчен тухса çутăлнă çынсем. (И.Я. Яковлев халалĕнчен)

5

Суйламалли вариантсем:
а) чăвашсене, вырăссене, тутарсене, çармăссене;
ă) илĕр, тăрăр, ларăр;
б) савăнтарса, юрлаттарса, тапăртаттарса, пулăшса;
в) хăрăр, манăр, ятлаçăр, ÿпкелешĕр;
г) пулăм, йĕрке, ĕç, пулăшу, пайта.

9. Çак йĕркесене вырăсла куçарăр.
Качака чуптарать пахчана, Коза бежит в огород,
Ăна хирĕç тухать пĕр ача: Её навстречу выходит один ребёнок:
– Качака, намăс мар-и сана? – Коза, не стыдно ли тебе?
Вăтанса пуçне чикрĕ кача... Стесняясь опустила голову коза...
Куçĕнчен çухалсассăн ача, Когда с глаз потерялся ребёнок,
Пахчана тӳрех чупрĕ кача. В огород сразу побежала коза.

5б

10. ***Ахальтен мар халăхра çăкăртан асли çук тесе калаççĕ*** каларăшпа вĕçленекен сочинени-шухăшлав çырăр.

Çăкăртан асли çук тесе калаççĕ мĕншĕн тесен, темле апат çиекен те ăна çăкăрсăр çимĕ çук. Çăкăрсăр çиме тăранаймастăн. Çăкăр тĕрлĕ пулать. Вăл пулать хура, шурă, сарă тĕслĕ. Тата вăл тĕрлĕ формăллă пулать. Вăрçă вăхăтĕнче çăкăр тăраниччен çиейеймен. Мĕншĕн тесен ун чухне çăкăр нумай пулман. Халĕ эпир çăкăр тăраниччен çиме пултаратпăр. Тулăран çăкăр тăваççĕ.

5б

40б

Председатель Гордеев В.Г.
Члены Абрамова Е.П.
Степанова И.И.